

Wetgeving België Perinataal verlies

1) DOODGEBOREN BABY

Als een baby gestorven is tijdens de zwangerschap of voor de eigenlijke geboorte, spreekt de wet van een 'levenloos kind'. De zwangerschapsduur is voor de wet cruciaal om rechten maar ook plichten te hebben. Denk aan naamgeving, moederschapsrust, kraamgeld of startbedrag, vaderschapsverlof,...

A) ZWANGERSCHAPSDUUR VAN MINDER DAN 26 WEKEN

Voor doodgeboren baby's onder de 26 weken zwangerschap is er eigenlijk geen duidelijk wettelijk kader. De baby is in dat geval geen rechtspersoon en bestaat dus volgens de wet niet. Ouders hebben geen recht op sociale tegemoetkomingen, m.a.w. geen zwangerschapsverlof, kraamgeld of rouwverlof. Dit zou in Vlaanderen eind 2023 veranderen met een recht op rouwverlof (to be continued). Ouders zijn dus niet verplicht om hun baby te begraven of te cremen.

Als een foetus geen rechtspersoon is, kunnen ouders in principe hun baby mee naar huis nemen. De meeste ziekenhuizen ontwikkelden wel een ethische code en raden dit vaak af om een doodgeboren baby onder de 26 weken zelf mee naar huis te nemen. Door het gebrek aan een duidelijk wettelijk kader is het echter niet strafbaar als ouders dit wel zouden doen. Ze mogen ook hun kindje zelf vervoeren. Uiteraard mag men wel beroep doen op een begrafenisondernemer. Het begraven of cremen van een baby is wel altijd een recht van ouders maar dus geen plicht.

Assen na een crematie van een baby (ongeacht zwangerschapsduur) mogen meegenomen worden naar huis. Ouders mogen de assen ook in hun tuin of op een andere private plek verstrooien (je moet steeds toelating hebben van de eigenaar!). De wet verbiedt het uitstrooien van assen op een openbare plaats. Op zee kan wel, hiervoor kan je terecht bij gespecialiseerde bedrijven. Een urne mag je zelf vrij transporteren, zelfs met het vliegtuig. Veel gemeenten hebben tegenwoordig ook een sterretjesweide om een bijzonder plekje te creëren voor overleden baby's. In het Vlaams Gewest moet er in elke gemeente een ruimte voorzien worden om te vroeg geboren kindjes te begraven vanaf een zwangerschap van 12 weken, in het Brusselse hoofdstedelijk gewest vanaf 16 weken en in Wallonië vanaf 14 weken. In de praktijk blijkt uit onze bevraging dat 30% van de steden en gemeenten dit niet heeft.

Er bestaat geen mogelijkheid om het kindje wettelijk aan te geven en een officiële naam te geven. Ouders mogen uiteraard wel zelf hun kindje een naam geven. Vanaf 31 maart 2019 hebben ouders na een zwangerschapsduur van 140 dagen tot en met 179 dagen wel de

keuze om hun kindje wettelijk aan te geven. Het is ook mogelijk om een voornaam aan hun kindje te geven (familienaam is niet voorzien in de wet).

Kindjes die levenloos geboren worden voor de termijn van 140 dagen na de bevruchting, kunnen nergens geregistreerd worden. Indien hun stad of gemeente een sterrenregister heeft, kunnen ze dit wel doen. Dit is enkel een symbolische erkenning zonder juridische gevolgen.

B) ZWANGERSCHAPSDUUR VAN MEER DAN 180 DAGEN OF 26 WEKEN

Het kindje MOET wettelijk aangegeven worden op de burgerlijke stand van de geboorteplaats. Zij maken een akte van 'levenloos geboren kind' op. Het kindje wordt enkel ingeschreven in de overlijdensregisters, geen officiële registratie in het rijksregister. De eventueel gekozen voorna(a)m(en) kunnen in de akte worden vermeld. Vanaf 31 maart 2019 hebben ouders ook de mogelijkheid om een voornaam en familienaam op te laten nemen in de akte. Alle geregistreerde kinderen van voor deze regelgeving, kunnen retroactief een familienaam krijgen als de ouders dat wensen. Je krijgt in dat geval geen geboorteakte. De familienaam wordt wel toegevoegd aan de eerder gedane registratie.

Ouders zijn wettelijk verplicht het kindje te begraven of te laten cremen. In de meeste gemeenten is er een apart plekje waar kindjes begraven worden.

Ouders hebben recht op een aantal sociale tegemoetkomingen:

- recht op startbedrag (kraamgeld)
- recht op moederschapsrust
- recht op vaderschapsverlof
- verplichte naamgeving
- verplichte crematie/begrafenis via begrafenisondernemer
- verplicht vervoer van het lichaamje in een lijkwagen (dus niet zelf)
- verplicht begraven op officiële begraafplaatsen als men kiest voor begraven
- ...

Het kindje is in het jaar van geboorte fiscaal ten laste.

2) Levend geboren BABY

Ouders zijn altijd – vanaf 180 dagen zwangerschap – verplicht om de geboorte van een levend kind aan te geven op de burgerlijke stand van de geboorteplaats. Het overlijden wordt aangegeven op de burgerlijke stand van de plaats van overlijden. Dit kunnen dus verschillende plaatsen zijn, doordat de baby naar een ander, meer gespecialiseerd ziekenhuis werd gebracht.

De melding van overlijden mag door de ouders gebeuren, maar meestal zorgt de begrafenisondernemer hiervoor. Aan hem wordt ook een toelating tot vervoer en begrafenis of crematie uitgereikt.

Als de geboorteaangifte samen met de aangifte van het overlijden wordt gedaan, dan wordt het kindje meteen ingeschreven in het overlijdensregister.

Het grote verschil hier met een doodgeboren baby is het inschrijven in het geboorteregister en het feit dat ouders een geboorteakte krijgen. Het kindje is geregistreerd en opgenomen in het bevolkingsregister.

Een onduidelijkheid hierbij is het levend geboren maar niet levensvatbare kind. Kinderen die wel leven op het ogenblik van de vaststelling van de bevalling, maar niet levensvatbaar worden geacht bevinden zich in een juridisch vacuüm. Op het ogenblik van de vaststelling van de bevalling leven ze, waardoor voor hen geen akte van een levenloos kind kan worden opgesteld. Evenmin is duidelijk of in dit geval een akte van geboorte kan worden opgesteld. Hierover bestaat immers veel discussie in de rechtsleer aangezien de wet geen duidelijkheid biedt.

Eenzijds heeft een geboorteakte de vestiging van afstammingsbanden tot gevolg, wat het bestaan van een persoon veronderstelt. Rechtspersoonlijkheid ontstaat echter pas bij een levend én levensvatbare geboorte. Een niet-levensvatbare geboorte zou hierdoor geen aanleiding mogen geven tot een geboorteakte.

Anderzijds is er veel rechtsleer die stelt dat uit de wetgevende bepalingen omtrent de opmaak van een geboorteakte enkel kan worden afgeleid dat een kind levend geboren moet zijn, zonder dat hierbij de vereiste van levensvatbaarheid wordt gesteld. Bovendien wordt de eis van levensvatbaarheid helemaal niet gesteld in het strafrecht (nl. om van kindermoord te kunnen spreken moet het kind levend geboren zijn, maar moet het niet noodzakelijk levensvatbaar zijn). Volgens deze opvatting kan een geboorteakte worden opgesteld wanneer het kindje levend wordt geboren, ook al is het niet levensvatbaar (en heeft het geen kans op overleven).

Deze tweespalt brengt in de praktijk veel complicaties en arbitraire beslissingen met zich mee – zoals we zelf ook al meermaals hebben vastgesteld. Indien de tweede opinie wordt gevolgd en het kind levend zou geboren worden, maar zou overlijden vooraleer een geboorteakte kan worden opgemaakt, dient volgend op de geboorteakte onmiddellijk een overlijdensakte te worden opgesteld. Indien in zulk geval de eerste opinie wordt gevolgd, zal geen geboorteakte en bijgevolg ook geen overlijdensakte worden opgesteld. Dus er is geen eenduidig antwoord op deze problematiek, aangezien de wet noch de rechtsleer daarin voorziet.

Vzw Boven De Wolken – Frambozenlaan 24 – 8400 Oostende
Be0651.811.195 - info@bovendewolken.be

